

Womhaj Boh!

Ciziko 3.
21. jan.

Łětnik 10.
1900.

Šerhske njedželske łopjenka.

Wudawaju šo kóždu šobotu w Esmolerjez knihiczišcežetni w Budyšchinje a šu tam dostacž ša šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

3. njedžela po tšjoch kralach.

Math. 8, 1—13.

Nětk šwjatoh' ducha prošymy
Sa tu šwjatu wěru,

pšchetoz wot wěry wscho wotwišuje, a tola šnadž wo niczim wjazy njejašnosće a wopacžnych mēnjenjow a myšli njeje, dnžli wo praschenju, šchto je šbóžnocžinjaza wěra. Wjele jich drje mēni, šo ju ma, tola hdnž bliže hladamy, widžimy, šo šebje šameho jebaja. Wěra wschał njeje kóždeho wěz, a ju dostacž, njeje tak lohko, kak šebi to někotryžkuli myšli. Teho dla šo tež našch šbóžnik džiwa, hdnž ras wopravnu wěru namata. Šwjate ščenje Math. 8, 1—13 nam něotre pošnanke wěrnej a prawej wěry podawa.

1. Prawa wěra na Jesom Šhrysta hlada, dokelž šam na šebi ničšo wjazy njewidžisch, abo dokelž šebi šamemu wjazy njelubišch, dokelž šy šo teho, šchtož muohim wěru počezuje, pušchžil, mjenujžy dobrego mēnjenja wo šebi šamym, a dokelž nětko š pokornymi ludžimi prajisch: „Njejšym teho hódny“. Tak dokho hacž hišchže wišelate rjane, šprawne a dobre na šebi widžisch, šwoje wóczko š žyła na Jesom Šhrysta njestožisch. To halle činišch, hdnž, kaž israelski lud w puščinje, kotryž bě š hadami franjeny, na šebi widžisch, šo šy šmjercž thory a franjeny š hrěchami. Haj, tajžy my šmy, a šchtóž to přeje, ženje š prawej wěrje njedonžde. Šhori šmy, wicžni, kaž hejtmadowy wotrocžk, njekmani š wschej wěrnej Božej šlužbje, šlabi š dobremu škutkej, š bohabojašnosčzi a š luboščzi

š Bohu, a to šmy teho dla, dokelž šmy wužadni, kaž muž w šwjatym ščenju, wužadni, to reka polni šlych polhilnosčow a š hrěchom womasani wot džeczatštwu. Tak šo wobhladuj, tak šo špóšnaj, a tebi wscho špodobanje na šebi a wscho wulke mēnjenje wo šebi šandže, šo mohł šrudny šadwělowacž, hdy by tam jedyn njestał a njeprajil: Ša šym šbóžnik, twój lékař. Š njemu potom šhladowacž, kaž thory š prošchazym wóczkom š lekarjej šhladowuje, — to je přeni truch prawej wěry. Wěra šebi Jesom Šhrysta wobhladowuje.

2. Prawa wěra woła šo š Jesom Šhrystej a jeho prošy: Šnježe, chzeš-li, móžesh mje wucžiščicž; pšchetoz w 34. psalmje njerěka jenož: kotsiž na njeho pohladuja, ale tež „kotsiž jeho nadběhuj se šwojimi modlitwami, tych woblicžo njebudže šahanibjene“. Žiwe džeczšo špóšnajesh na wołanju, žiwu wěru na modlenju. Šsame šemšichodjenje njedošaha, Jesuša dnrbijch nadběhacž š proštwami a modlitwami. Š čeho dla? Dokelž pšched nami štejo čaka, šo jemu wschu šwoju žalošč wuštóžimy. Čeho dla? Dokelž je wón jenicžki lékař, kotryž je wschehomóžny, a kotryž šamóže naš dokladnje wulěkowacž, ša čaš a wěcznosč, wulěkowacž wot hrěcha a šmjercže, haj, dokelž je prajil: „Čžu pšhincž a wuštrowicž“ a „šchtóž še mni pšhincž, teho nochžu wuštóžicž“. Šle kak wjele jich je, kotsiž mēnja, šo maja wěru, a njejšu hišchže ženje š Jesušej pšhischli, kotsiž šo hišchže njejšu š njemu pšchedobli, dokelž wón jim hišchže njeje se šbóžnikom. Woni maja morweho šbóžnika, a teho dla šu jich modlitwy morwe

modlitwy a jich wěra je mórta wěra. Šchtóž pak je našonik, so je wón žiwý, a so je blisko wschitkim, kotřiž so k njemu wolaja, tón k njemu dže a jeho wo pomoz prosy.

3. Prawa wěra na Jesuša posłucha, posłucha na jeho słowo, byrnjež by wutroba ně prajila, dyrbi jeho słowo tola wěščizšče byč. Wón je to prajil — to je našče lékařstwo, kotrež trjebamy, to je twjerdy sałožk, na kotrymž stejimy, to je lékařski brědk — jeho słowo. Wón je prajil: „Budž wučizščený, tebi šu twoje hrěchi wodate, tebi njech šo stanje, kaž šy wěriš, a teho šo wěra pschimnje a teho šo njepuščezi njedžiwajzy na hrěch, šmjercz a czerta. A tak je se wschěmi druhimi Jesušowymi słowami. Wone nejšbu wěrjazym jenož ewangelion, ale ewangelion jeniczki, jeniczka wěrna, wječela powjescz, kotruž mamy. Praj jenož słowo, tak prosy hejtman, dha budže mój wotrocžk wustrowjeny. Tak je. Jenož słowo š Jesušoweho erta šnadž: „To je moja krej, kotraž budže sa waš pschelata k wodawanju hrěchow“, abo: „Ša šym to horjefstawanje a to žiwjenje“, abo: „Šlaj, ja šym pola waš wschitke dny“ — a my wotkhorimy wot šwojeje wicze a wot šwojeho wušada. Jenož jene słowo š jeho erta, a potom njech šwět rěči, šchtóž chze, wěra Jesuša na słowo posłucha a njetrjeba wjazzy šwědczenja. W romskej zykwi rěka: Roma locuta est, to rěka: Rom je rěčal, a temu šo kóždy katholic podczyšnje. Wty prajimy: Jesuš Khrystuš je rěčal a tónz je wscheho wurěčowanjo. Wjes wuměnite podczyšnjenje pod Khrystušowe słowo je ša wěru nušne, a to wopomíny, tež ša šchesczijanšče žiwjenje. Nětko czimny, šchtóž wón kaže, nětko pójmy, hdyž wón praji: Šój, abo džijmy, hdyž wón poruczi: džij — š krotka, posłuchajmy na Jesušowe słowo, to je dokonjana wěra. Šhladujesch-li na Jesuša, dokelž na šebi ničzo wjazzy hladanja hódne njewidžijš, modliš-li šo k Jesušej a wobkhadžesch-li š nim š modlitwu, posłuchajš-li jeho na słowo — potom mašch prawu wěru. Šamjen.

Puczowanie po Božim pišnje

abo

kažte myšle nahadžach, Bože słowo czitajo.

Podawa šwěrný czitat „Pomhaj Bóh-a“.

(Potraczowanje.)

1. knihi Móšajšowe, 2. staw.

Bóh tón šnjes, jako wón na šchesty džej džesche: „Štworímý człowjeka!“ šakroczi tež hnydom do štutka. Wón štwori człowjeka š prócha šemje. Człowjek mějesche po czělnej stronje šwojeho byčza žyle do tuteho šwěta šlušhecž. A wón duntý jemu žiwý dych do jeho noša, do teho stawa człowškeho czěla, š kotrymž ma człowjek dyhacž, a na kotrymž šo człowške žiwjenje šwontownje połaže. Tak bu człowjek žiwa dušcha, žiwjenje šaczeže do hiščeze nježiweho a šo njehibazeho štworjenja; ale tež Boži dych, dušcha, běšche šaczahnyla do człowškeho czěla, dušcha, kotraž wukhadžesch š Boha šameho, a kotraž ma žiwjenje šama we šebi.

Boži dych pschetwori šo do człowškeje dušche, a człowška dušcha njeje tak ničzo druge, šhiba Boži dych. Šdyž je wschón drugi šwět psches Bože słowo nastal, dha pak je człowjek psches Boži jeniczki dych do byčza pschischol; tónle dych je šygl a šarukowanje ša to, šo je człowjek š Boha wukhadžal, šo Bóh człowjeka ša doštojného špšnal, šo mohł jeho podobišnu na šebi mēcž, mjes tym šo je dych, kotryž je šwěrjeczu šaduwjeny, je jenož powšchitkowný dych, wěšik žiwjenja, kotryž po wschej pschirodže wěje, kotryž we šwěrjeczu, š wěštej šamostatnošczu wuhotowany, špšnajemy.

A Bóh tón šnjes šczini šahrodu w Eden k ranju. Šižo na šeczi džej, hdyž běšche šemju š rostlinami draščil, běšche na wošebite měštno kěžbowal, kotrež běšche psched druhimi lubošnje a mile wuhotowal. To běšche Eden, kraj miły a lubošny, na armenškich

horach (šlaw 8, 4). W narašškej stronje tuteje krajiny, š kotrež běšche najškeršcho tež hižo próch šemje (šcht. 7) wšal, wuhotowa wón nětko wošebitu šahrodu, a šadži człowjeka do njeje, kotrehož bě wón štworil.

Wo peršiškim šlawje rěka tale šahroda tež Paradis, to je šahroda radoščeje a wješeloščeje.

Šahroda pak běšche tak šarjadowana: Bóh tón šnjes da wurošcz se šemje wschelate šchtomy, lubošne na pohladanje a dobre k jědži, plódne šchtomy najwschelateškich družinom, kotrež psches šwoju rjanošcz człowške woko rošwješelichu a psches wschelatore plodny wschě człowške potreby došpošnje špokojichu. Šódla tutych šchtomow da Bóh hiščeze dwaj wošebitaj šchtomaj wurošcz. Tej njeběšchtej ani lubošniškej na pohladanje hacž wschě druge, a tež njeběšchtej lěpškej k jědži, ale š wošebitym šamyšlom běšche Bóh dal dwaj wurošcz, mjenujzy šchtom žiwjenja šrijedža w šahrodže, a hnydom šódla njeho šchtom špšnacža dobrego a šleho. Šamny šchtom bě pomjenowany po šlubjenju, kotrež běšche Bóh š nim šwjasał; tónle pak po šlědach, kotrež człowške šadžerženje pschecziwo šakajany, na tónle šchtom šwjasanemu, ša człowjeka na kóždy pad tak abo hinał šmėje.

A rěka bēžesche š Edena, š tuteje lubošneje a krašneje strony, powodžecz šahrodu, a džělesche šo tam, hdyž wona šahrodu wopuščezi, do šchtrojoch wulkich rěkow, kotrež mějachu šahrodžine žohnowanje wupłowacz do wscheho šwěta.

Šeneje mjeno je Šifon, to je kraš rěka Šhajis na ranškej stronje Czorneho morja. Tale rěka bēžesche wokolo žyleho kraja Ševila abo Šolchis, hdyž je šloto.

Šrijeske bajki powjedaja nam, šo Argonawtojo do tutych stron po šloto jěšdžachu.

A šloto teho kraja je jara dobre, a tam namatašch Šedellion, to je žiwiza, kotraž je jašna nimale kaž šchleňza, a šamjen Šnikš, šamjen š blědej barbu, kotryž je šwontownje człowštemu nohčej podobny.

Druhej rězy rěkaju Šihon. To je najškeršcho rěka Arafšes, kotraž šo blisko Šuphrata wušorli, wot wječzora k ranju bēži a šo, š Šyrom šjednocžena do Šapšiškeho morja wuliwa. Rěka Šihon bēži wokolo žyleho murškeho kraja, to je tón kraj, kotryž šo k stronje Šawlaskich hór wupšchescžera.

Šeczej rězy rěkaju Šidēfel, — nětczišcha rěka Šigris, kotraž bēži nimo Šširisteje š wječzorneje strony. A šchtwórtá rěka je Šhrat, nětczišchi Šuphrat.

Wot teho czaša šem, hdyž je šo Paradis se šemje šhubil, a wošebje š czaša liženy, je šo tamna štrona naščeje šemje a hiščeze mnohe druge tak pscheměnilo, šo šo wopšhanje, nam w bibliji podate, š nětczišchim wobrašom šamnych ani wjazzy njeruna.

A Bóh tón šnjes wša człowjeka a šadži jeho do šahrody Eden, šo by ju džělal a wobarnowal. Šenika pašcz tu człowjek njedhrbješche; a tola mějesche jeho žiwjenje do žyła hinašche byčž, hinašche hacž jeho žiwjenje pošdžijšcho, hdyž běšche jemu Bóh prózu a njeměr napoložil. Wón mějesche šahrodu džělacž, šo by rjana wostala, kažtaž je š Božeje ruki wušchla, a tak mějesche mozy, kotrež běšche Bóh do człowjeka šapoložil, rošwivacz a mějesche wot šahrody Eden šem wschu šemju šebi poddanu šczinicž a do jenicžkeho Šaradija pschetworicž.

Šemja je na to šaložena, šo by ju człowjek pštonil a džělal. Šuras „wobarnowal“ pak dopomina naš na to, šo bě tu hižo nekajša nješchecželška móz, kotrež wšiw mějesche šo wot człowjeka a wot šahrody, jemu ša wobnydenje pschipošanej, wotdžeržowacz. Šiščeze kručzišcho na wotdžeržowanje tuteje mozy šaměri šo šlědowaze šakajanje:

Bóh tón šnjes pschifaja człowjeka a džesche: Ty móžesch žyle po twojim špodobanju jěšcz wot wschitkich šchtomow w šahrodže, tež wot šchtoma žiwjenja šrijedža šahrody.

Ale wot šódla stejazeho šchtoma špšnacža dobrego a šleho njedhrbišch ty jěšcz. Šschetož tónle šchtom je Bóh poštajil ša šchtom pruhowanja ša człowjeka. Ššches njón chze Bóh špšnacž, hacž budže człowjek Božem hložej posłuchacz a hacž wón w Božej lubošči wostanje. Čzini człowjek to, a budže wón špytowanje k šlemu, kotrež šawěščeze dolho na šo czašacz njeda, kručze wot šo wotpošacž, dha je šo człowjek š tym kónzej šwojeho powołanja wo dobru cžaru pschiblišil a potom šmē wón tež dale wot šchtoma žiwjenja jěšcz. Šdyž pak człowjek plodny tehole šchtoma jě, dha chze Bóh tež š tym žohnowanje na człowjeka šwjasač, šo šmjertne,

wanje ja našch berbiski lud je so s jeho semrjeczom skončilo. W dwěmaj berbiskimaj wožadonaj je wón jako duchowpastyr skutkował, najprjedy w Huczinjanskaj a potom hač do leta 1890 w Bartskej wožadze. Sdnyž tež njemóžesche swój 50lětny fastojnsti jubilej w fastonstwie doczakač, běsche jemu tola spožčene, tu njedzela, na kotrejž běsche psched 50 lětami do duchownsteho fastojnstwa w Huczinjanskim Božim domje fastupil, hiščeže juntrócž swojej přenjej wožadze w Huczinje předomacž. Kaž so wón swěru starasche w swojim swjatym fastojnstwie ja duchowne sbože swojeju wožadom, tak mějesche wón tež czoplu a sahorienu wutrobu ja hospodaršce žiwjenje našeho luda. Jeho živy duch pytasche hrědkl k polěpschenju ludoweho hospodaršceho žiwjenja. Wón běsche džělawnj pilny sobustaw Skulshchanského ratařskeho towarštwu, hdžež wón je sahoriennym duchom swoje dobre wotmyšljenja pschednjese a na jeho wabjenje bu tež mnohe dobre sa polěpschenje ratařstwa a ludoweho hospodaršceho žiwjenja do skutka stajene. Džakownosč ja tele jeho prózowanje namaka živy wuras w pošedženju tuteho towarštwu, hdžež so jeho sahlubny w rjanych słowach wusběhowachu. Haj, s dobrým prawom so wupraji, so so njewustawaze skutkowanje Injeia fararja Rády kaž škota nitka czehuje psches roswiwanje tehole towarštwu. Na derjehicze luda žmyšleny wón tež w swojim czasnu nalutowarňuju w Barche saloži, kotruž je dołhe lěta we njepřozniwej džělawnosči sam wozdžil. Sčto je wón jako pečolař k pošběhnenju pečolařstwa činil, je daloko psches mjesty našeje Łužicy snate. Wón je lud wučil, na kajke wachnje móže s pečolow lěpši wuzitt mjeć, hač do našich czasow. Wón běsche hač do wječora swojeho žiwjenja pschedžyda Budyškeho pečolařskeho towarštwu na wšch 46 lět a wučesche tež na ratařskej schuli mlodženjam pečolařenje. S swój berbiski lud wón lubowasche a so ja njón prózowasche. Wón bč dołhe lěta „Protytar“, kž našchemu ludej protyku pišasche. Wón snajesche czucza našeho luda, duž mójesche jemu tež je swojim wuschiknym pierom napřacž, ichtož lud sajimowasche. Wón běsche swěrnj sobustaw našeje berbiskeje předařskeje konferenzy, a hdnyž běsche na wotpočink schol, wón k našchemu wulkemu wjeřelu naše šromadzenje porjadnje wopytowasche. Pořledni křocž tam njeběsche, dokelž běsche czerpjazy. Wón nam wšchitkim pobrachowasche, kž by nam tež rjane słowozko se swojim rěczniwym rtom a se swojeho bohateho nashonjenja prajil. Tehdom hebi njemyšlachmy, so jeho pscheczelnje wobliczo wjazny bjes nami njewohladamy. Bóh tón Snjes běsche wobšamknył jeho po dołhim žohnowanym žiwjenju k hebi wsacž. Sa nim dže do wěcznosče nutry džak jeho wožadom, kotrejž je dołhe lěta w njewustawazej swěrnosči wozdžil, džak wšchitkich, kotřiz so jemu blisťo itejeli a jeho czesca a lubuja, džak našeho zlyeho berbiskeho luda.

— Starobne pschilohi so po wobšamknenju drugeje komory w Sakskej wot nětka na stat pschewosmu a temu wobšamknenju tež s wěstosčju přenja komora pschiwosmje. S dobrým prawom pak je wubjert to wuměnenje stajil, so njejkne žana schulsta wožada wjazny statueje podpjeru dostacž, hač tež woprawdže wučerjam pschilohow wuplaczuje. Sewak bychu wjetšche města móhly wulki wuzitt na so czahnyž.

— Wažne wuradžowanje směje so w bližichim czasnu w křezorstwowym hejmje, dokelž so wšchitke strouy s wuwšacžom sozjaldemokratiskeje na wyschnosč to praschenje stajili: „Kajke křoczele je wyschnosč pschecziwo Žendželečanam činila dla němskich lóžow wot Žendželečanow přecž wsatnyč?“ Tajke praschenje ma swoje dobre prawo, pschetož hač je so wulka lóž „Bundesrat“ hižo wot Žendželečanow 28. dezembra wotewšala, je wona pschezo hiščeže w Žendželskich rukach a Žendželečeno so dlěja, našchj wyschnosči spokojazeho wotmolwenja dacž. Smyšlenje w našchim ludu s zyla Žendželečanam pschitkylene njeje, dokelž so woni s polnej njeprawdu wójnu pschecziwo transwaalskim buram sapočeli. Tajke sadžerjenje pak, kotrejž je pschecziwo wšchemu ludowemu prawu, jenož wotkřilnosč a roshorjenje powjetschuje. Na bitwischěžu w Transwaalskej so w pošlednim tyždenju wjele wažneho stalo njeje. Powšchitkownje pak je wšchitko hiščeže pschi starym, so sa Žendželečanow hubjenje steji. Njewobžaruje jich nichó.

Mlodzenzo, tebi so derje pónđže!

Mlodzenz wopuschězi, pruhowanje wobšawšchi, schulu. Wón běsche s domimj, hdžež pobožnosč bydesche; wón běsche staw

hišesčizjanskeje wožady a mějesche pobožneju starscheju, bratrow a šotry. Zyla swójba běsche jene w Schrystufu. Wón rošbudži so k wječoru czahnyč. Polny nadžije džesche wón won do swěta.

Modlitwy jeho swójbnjch s nim džechu. Wón sežini towarštwu se starschimi mužemi, kotřiz běchu jemu jeho sprawnosče a mužskeje njewotwiřnosče dla dobri. Sunu njedzela běchu w namjesnym městacžku, jako jemu jeho towaršch prajesche, so by s nim wulět činil a hebi wuhlada wobhladał.

„Mě“, praji mlodzenz, „ja du ke mšchi. Buch wot mlodosče k temu džeržany, njedzela swjeczič a šym mojej maczeri šlubil, to tež dale činicž.“

Jeho towaršch šwili směrom na njeho hladašce, potom jemu na ramjo klepajche a praji: „Prawje, mój šyno. Sa šym tak sapočal a bych hebi pschal, so bych tak dale činil. Mlodzenzo, tebi so derje pónđže. Wostan pschi tym a ty dobudžesč.“

Mlodzenz džesche ke mšchi so njestarajo wo daloki pucž a to běsche jeho sbože. Jeho wšchudžom witaja.

Jesu, pošylł wěru!

Łuk. 17, 5.

Słóh: Ja čzi štoržu swěrnj Božo.

Jesu, pošylł moju wěru,
So tu njeje škožena
Na wopacžnu, falschnu swěru,
Njech je bje wšchob' hejchleřstwa,
Wostan pschi mni wobšajnje,
Sdnyž so bėdžu na swěcze,
Pošylł, šdžerž mje w prawej wěrje
Njech twój duch mje k temu czěri.

Njech čžert swoje špěče staja,
Psched nimi so njestrobžu,
Swětni njech joh' skutki haja,
Ja pak wo nje njerodžu.
Jesu, ty šy pschi mni tu,
Pschi tebi ja wostanu,
Wotehnacž mje njedaj hebi,
Ja čhu wostacž pscheg' pschi tebi.

Twój duch njech mje stajnje wozdži,
So po twojim słowje du,
Na wšchěch puczach se mnu řhodži,
Na tebi mam šepjeru,
Kž we wěrje šdžerži mje,
Psched hrěchom mje šwarnuje,
Njech čžert na mnje móznje ruje,
Šesuf mje šam wobarnuje.

Šesuf budže czěknju křonu
Sa to wěcze podacž mi,
A mi s hnady ja mšdu junu
Njebja durje wotewri,
Šesufej ja pschikřuscham,
Šemu so ja doměřjam,
Sdnyž ja s teho swěta czahnu,
Pschi nim šbóžny šawostanu.

G. Šelař.

Něšchto k rošpominanju.

Š Melanchtonej pošla něhdy wulki wučeny swojeho šlužobnita a da so jeho woprašecž: cžeho dla so kóždy křocž wokolo hód špěwa: „Džeczo je so narodžilo“, dokelž je so Snjes Šesuf psched wjele stow lětami narodžil? Na to wotmolwi Melanchton: „Praj twojemu knjesej, hač wón dženkja wjazny trošchta njepotrjeba?“ — To běsche dobre hišesčizjanske wotmolwenje, pschetož my njemóžemy lubšcheho hodowneho džesca haj ani hodžiny parowacž, my dyrbinj jo hiščeže dženkja, jedyn dženi a wšchitke dny mjeć.